

Brusel 1. července 2021
(OR. en)

10404/21

AGRI 321
AGRISTR 51
COH 30

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	1. července 2021
Příjemce:	Jeppé TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2021) 345 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU – na cestě k posílenému, propojenému, odolnému a prosperujícímu venkovu do roku 2040

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2021) 345 final.

Příloha: COM(2021) 345 final

V Bruselu dne 30.6.2021
COM(2021) 345 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU – na cestě k posílenému, propojenému,
odolnému a prosperujícímu venkovu do roku 2040**

{SWD(2021) 166 final} - {SWD(2021) 167 final}

ÚVOD: VÝZVA K VYPRACOVÁNÍ DLOUHODOBÉ VIZE PRO VENKOVSKÉ OBLASTI EU

„Naše venkovské oblasti jsou základní strukturou naší společnosti a hybnou silou našeho hospodářství. Rozmanitost krajiny, kultury a dědictví patří mezi nejzásadnější a nejzajímavější znaky Evropy. Jsou hlavní součástí naší identity a našeho hospodářského potenciálu.“

„Ceníme si našich venkovských oblastí a budeme je chránit a investovat do jejich budoucnosti.“

*Předsedkyně von der Leyenová – červenec 2019
(Politické směry na období 2019–2024)*

Venkovské oblasti EU jsou klíčovou součástí evropského způsobu života. Žije v nich 137 milionů lidí, což představuje téměř 30 % jejího obyvatelstva a více než 80 % jejího území, přičemž zohledněny jsou všechny obce a municipality v Evropě s nízkou hustotou obyvatelstva¹. Jsou všeobecně uznávány a ceněny pro produkci potravin, hospodaření s přírodními zdroji, ochranu přírodní krajiny i rekreaci a cestovní ruch. Ve venkovských oblastech Evropy mají kořeny mnohé z našich tradic, festivalů a kultury. Jak zdůraznila předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová, „Evropa by bez svého venkova nebyla úplná“².

Sociální a ekonomické změny posledních desetiletí, včetně globalizace a urbanizace, však mění úlohu a povahu venkovských oblastí, které jsou rovněž postiženy úbytkem a stárnutím obyvatelstva³. Mnoho Evropanů se obává oslabování venkovské infrastruktury a poskytování služeb, včetně přístupu ke zdravotní péči, sociálním službám a vzdělávání, stejně jako k poštovním a bankovním službám. Jiní vyjadřují obavy z úbytku pracovních příležitostí a možného poklesu příjmů ve venkovských oblastech nebo z omezeného dopravního spojení a digitální konektivity.

Stále více lidí si uvědomuje, že **úloha a význam venkovských oblastí jsou podhodnoceny** a nedostatečně oceněny. Téměř 40 % těch, kteří odpověděli na veřejnou konzultaci uspořádanou v rámci přípravy tohoto sdělení, uvedlo, že se cítí být společností a tvůrci politik opomíjeni. Toto vnímání a faktory, které ho vyvolávají, je třeba řešit⁴.

Cílem tohoto sdělení o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU je řešit tyto výzvy a obavy tím, že se bude opírat o **nově vznikající příležitosti zelené a digitální transformace EU a o poznatky získané v souvislosti s pandemií COVID-19** a že určí prostředky ke zlepšení kvality života na venkově, dosažení vyváženého územního rozvoje a stimulaci hospodářského růstu ve venkovských oblastech s pomocí nově spuštěného

¹ Podle modelování na úrovni LAU (místní správní jednotka) z roku 2018 pomocí demografických údajů SVS Eurostatu. Demografický atlas: <https://migration-demography-tools.jrc.ec.europa.eu/atlas-demography/>.

² Webinář – Vize pro evropský venkov – Využití potenciálu venkovských oblastí pro udržitelnou a prosperující Evropu,

³ Viz zpráva Komise o dopadu demografických změn (COM(2020)241 final) a zelená kniha o stárnutí (COM(2021) 50 final).

⁴ Další informace viz doprovodná konzultace se zúčastněnými stranami – souhrnná zpráva (SWD(2021) 167 final).

demografického atlasu. Vychází z analýz, prognostických činností, rozsáhlých konzultací a podnětů komunit. Stanovuje vizi i politické nástroje k jejímu dosažení, včetně osvědčených postupů, které lze replikovat. Sdělení prosazuje Agendu 2030 a přispívá k dosažení jejích cílů udržitelného rozvoje.

Venkovské oblasti se aktivně podílejí na zelené a digitální transformaci EU. Svou udržitelnou produkcí potravin, ochranou biologické rozmanitosti a bojem proti změně klimatu výrazně přispívají ke splnění cílů v oblasti Zelené dohody pro Evropu⁵, strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“⁶ a biologické rozmanitosti⁷. Současně bude zavádění nových technologií ve venkovských oblastech nezbytné pro uskutečnění evropské digitální dekády. Dosažení cílů digitálních ambicí EU do roku 2030⁸ může rovněž znamenat více příležitostí pro udržitelný rozvoj venkovských oblastí nad rámec zemědělství a lesnictví. Může přispět k rozvoji nových perspektiv růstu a zeměpisného rozložení výroby a zejména služeb.

Evropské venkovské oblasti jsou velmi rozmanité. Rozdíly v přírodních a klimatických podmínkách, geografických rysech, historickém a kulturním vývoji, demografických a sociálních změnách, národních a regionálních specifikách a hospodářské prosperitě jsou příčinou toho, že žádné dvě venkovské oblasti nejsou stejné. Tato rozmanitost si žádá postupy a řešení navržené na místní úrovni, odpovídající specifickým potřebám a možnostem každého území. Znamená to také, že strategie územního rozvoje by měly přistupovat k venkovským oblastem podle jejich individuálních charakteristik a ve vztahu k jejich prostředí. V tomto ohledu se musí opatření zaměřit zejména na **odlehle a méně rozvinuté venkovské regiony**.

Změny ve společnosti, včetně těch nejnovějších, které způsobilo onemocnění COVID-19, by se měly **proměnit v příležitost** pro venkovské oblasti. Musíme se vyhnout asymetrickému oživení a zajistit, aby všechna území EU měla prostředky k tomu, aby se z pandemie zotavila rovnoměrně.

Evropská komise se v souladu se svým pevným postojem k demokracii a rovnosti a s ohledem na dopad demografických změn zavázala, že **nebude žádné osoby ani místa opomíjet** a že **přiblíží EU svým občanům**. Prostřednictvím tohoto sdělení má ambice vytvořit nový impuls pro venkovské oblasti tím, že změni způsob, jakým jsou vnímány, a vytvoří nové příležitosti se silnějším postavením venkovských komunit, které jsou nedílnou součástí budování budoucnosti Evropy. Venkovské komunity rovněž hrají klíčovou roli při provádění 20 zásad evropského pilíře sociálních práv⁹ a podporují silnou sociální Evropu, která je spravedlivá, inkluzivní a poskytuje velké množství příležitostí.

⁵ Sdělení Zelená dohoda pro Evropu (COM(2019) 640 final).

⁶ Sdělení Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ (COM(2020) 381 final).

⁷ Sdělení Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 (COM(2020) 380 final).

⁸ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_cs

⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights_cs

Pro maximální využití potenciálu venkovských oblastí je nezbytný vyvážený územní rozvoj založený na **místních přístupech** a zapojení všech úrovní správy, jak je uvedeno v nedávno přijaté nové Územní agendě EU¹⁰.

Komise se zavázala snižovat regionální rozdíly a pomáhat venkovským oblastem dohnat zaostávání. Tento závazek je zakotven v **článku 174 Smlouvy o fungování EU**, který stanoví, že zvláštní pozornost je věnována „*venkovským oblastem, oblastem postiženým průmyslovými přeměnami a regionům, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami, jako jsou například nejsevernější regiony s velmi nízkou hustotou obyvatelstva a ostrovní, přeshraniční a horské regiony*“. Zvláštní postavení nejvzdálenějších regionů a jejich venkovských oblastí uznává článek 349 Smlouvy o fungování EU.

Tyto zásady Smlouvy je třeba dodržovat a přijímat na všech úrovních: žádná politika, činnost nebo opatření by neměly bránit regionální konvergenci ani prohlubovat regionální rozdíly.

V této souvislosti toto sdělení předkládá **dlouhodobou vizi pro venkovské oblasti EU do roku 2040**. Určuje oblasti, v nichž je třeba podniknout kroky k posílení, propojení, odolnosti a prosperitě venkovských oblastí a komunit. **Pakt pro venkov** zmobilizuje veřejné orgány a zúčastněné strany, aby jednaly podle potřeb a přání obyvatel venkova. Doprovodný **akční plán EU pro venkov** otevře cestu k podpoře územní soudržnosti a vytvoří nové příležitosti pro přilákání inovativních podniků, zajistí přístup ke kvalitním pracovním místům, podpoří nové a lepší dovednosti, zajistí lepší infrastrukturu a služby a posílí úlohu udržitelného zemědělství a diverzifikovaných hospodářských činností.

¹⁰https://www.territorialagenda.eu/files/agenda_theme/agenda_data/Territorial%20Agenda%20documents/TerritorialAgenda2030_201201.pdf

1. VENKOVSKÉ OBLASTI EU DNES¹¹

1.1 Trendy a výzvy

Obyvatelstvo EU stárne a v nadcházejícím desetiletí se jeho počet začne pomalu zmenšovat. **Populace ve venkovských oblastech¹² je již v průměru starší než populace ve městech, na předměstích a ve velkoměstech.** Venkovské regiony v posledních letech v průměru zaznamenaly pokles počtu obyvatel, a to zejména v důsledku záporného přirozeného přírůstku obyvatelstva¹³, který nebyl kompenzován dostatečným kladným migračním saldem. Některé východní a jižní členské státy se dokonce potýkají s oběma uvedenými obtížemi, protože přirozený přírůstek obyvatelstva a čistý pohyb populace jsou v jejich venkovských regionech záporné¹⁴. Navíc mladé **ženy opouštějí** venkovské regiony **častěji** než mladí muži. Tyto demografické trendy spolu s nedostatečnou konektivitou, problémy v oblasti infrastruktury a produktivity a špatnou dostupností veřejných služeb včetně vzdělávání a péče mohou přispívat k **nižší atraktivitě venkovských oblastí** jako místa pro život a práci.

„Venkov“ po staletí znamenal „zemědělství“, kdy miliony zemědělců pečovaly o evropskou společnost. Život v mnoha venkovských oblastech, zejména v odlehlejších a okrajových částech, je stále neodmyslitelně spjat se zemědělstvím – více než 40 % půdy ve venkovských oblastech se využívá pro zemědělství. V průběhu času se podíl zemědělství, lesnictví a rybolovu na venkovských regionech snížil jak z hlediska hospodářského, tak z hlediska zaměstnanosti na 12 % všech pracovních míst a 4 % hrubé přidané hodnoty, přičemž je rozhodující, že je v EU zachováno zabezpečení potravinami.

Souběžně se zvýšila váha služeb (např. cestovní ruch, rekreace) a mnoho hospodářství venkova zaznamenalo strukturální změnu, přičemž podíl průmyslu a stavebnictví zůstal stejný.

Zatímco díky vyššímu růstu se rozdíl od roku 2000 snížil, **hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele ve venkovských regionech** byl v roce 2018 stále výrazně nižší (na úrovni 75 %) než průměr EU. Hospodářský rozvoj se odlehlých venkovských regionů nedotkl (zůstal na úrovni přibližně 70 % HDP EU na obyvatele). Tento celkový hospodářský kontext zdůrazňuje potřebu pokračovat v hospodářské diverzifikaci venkovských oblastí, která by zahrnovala všechny aspekty a odvětví, aby se co nejvíce využil jejich potenciál ve vztahu ke službám a výrobě.

Průměrná míra **zaměstnanosti** ve venkovských oblastech EU se mezi lety 2012 a 2020 zvýšila (z 67,5 % na 73,1 %, tj. na hodnotu vyšší než ve městech), zatímco průměrná míra **nezaměstnanosti** klesla (z 10,4 % na 5,9 %, tj. na hodnotu nižší než ve městech). Tato příznivá celková dynamika však skrývá různé skutečnosti, zejména velmi různorodou

¹¹ Další údaje viz také pracovní dokument útvarů Komise (SWD(2021) 166 final), který je připojen k tomuto sdělení.

¹² Různé soubory údajů využívají různé definice pojmu „venkovský“. Pro tuto kapitolu je nejdůležitější rozdíl mezi údaji DEGURBA (odkazujícími na „velkoměsta, menší města a předměstí a venkovské oblasti“) a typologií městských a venkovských oblastí NUTS (odkazujícími na „městské, střední a venkovské regiony“). Více informací naleznete v kapitole o metodice v doprovodném pracovním dokumentu útvarů Komise.

¹³ To znamená, že počet zemřelých převýšil počet narozených.

¹⁴ Na základě průměrné roční míry změn v letech 2014 až 2019.

situaci v členských státech a fakt, že **mladí lidé** mají vyšší míru nezaměstnanosti v porovnání s celkovou populací v produktivním věku, a to i ve venkovských oblastech. Kromě toho, pokud jde o podíl obyvatelstva ohroženého chudobou nebo sociálním vyloučením, jsou údaje v roce 2019 vyšší ve venkovských oblastech (22,4 %) ve srovnání s městy (21,3 %) a městy a předměstími (19,2 %) a v deseti členských státech se podíl obyvatelstva ohroženého chudobou ve venkovských oblastech od roku 2012 zvýšil¹⁵.

Rozdíl mezi zaměstnaností **mužů a žen** ve venkovských oblastech činí 13 procentních bodů (oproti 10 procentním bodům ve městech) a v některých členských státech přesahuje 20 procentních bodů. Tento rozdíl zůstává na úrovni EU od roku 2012 poměrně stabilní. Ve více než polovině členských států je rozdíl mezi muži a ženami výraznější ve venkovských oblastech než ve městech. Pozornost je třeba věnovat skutečnosti, že mnohé ženy mají nejisté pracovní smlouvy (např. sezónní pracovnice) nebo hrají ve venkovských společnostech „neviditelnou úlohu“ (např. vypomáhající manželky), což je může vystavovat zranitelným situacím (např. v některých případech nemají přístup k sociální ochraně nebo dávkám v mateřství). Ženy zároveň ve venkovských oblastech představují významnou hybnou sílu prosperity a sociálního začleňování, zejména prostřednictvím podnikání.

Podíl obyvatel¹⁶ s vysokoškolským **vzděláním** ve venkovských oblastech zůstává nízký, přestože se z 18 % v roce 2012 zvýšil na 22 % v roce 2019. Rozdíl mezi venkovskými oblastmi a městy se rovněž zvýšil ze 17 procentních bodů v roce 2012 na 19 v roce 2019 (přičemž ve většině členských států je stabilní nebo se zvyšuje). Pokud jde o **základní dovednosti** (čtení, matematika a přírodní vědy), rozdíly ve znalostech mezi městskými a venkovskými oblastmi jsou v mnoha zemích rovněž značné, jak ukazují výsledky průzkumu PISA 2018. Co se týká alespoň **základních digitálních dovedností**, rozdíl činil v roce 2019 14 procentních bodů (48 % ve venkovských oblastech oproti 62 % ve městech) a od roku 2015 je stabilní. Na úrovni EU je navíc míra osob předčasně ukončujících vzdělávání a odbornou přípravu vyšší ve venkovských oblastech a v menších městech než ve velkoměstech. Školy v některých venkovských oblastech mají často problémy s poskytováním kvalitního vzdělání kvůli své geografické izolaci a malé velikosti. Potýkají se s nedostatečnou infrastrukturou a nedostatečnými podpůrnými službami v oblasti vzdělávání, s omezenou nabídkou vzdělávání a nedostatkem zkušených pedagogů. To může omezovat využívání elektronických služeb a možnost studovat a pracovat na dálku, což ovlivňuje dostupnost **kvalitních pracovních míst** ve venkovských oblastech.

Život ve venkovských oblastech rozhodující měrou závisí na přístupu ke **kvalitním veřejným službám a infrastruktuře**. Veřejná konzultace označila za nejnaléhavější potřeby infrastrukturu, přístup k zařízením a občanské vybavenosti, digitální konektivitu a zaměstnanost. Klíčem k zajištění sociálního a hospodářského začleňování jsou zejména základní služby a související infrastruktura, jako je voda, kanalizace, energie, doprava, finanční služby a digitální komunikace. Ty doplňují a usnadňují přístup k dalším službám,

¹⁵ Míra nezaměstnanosti mladých lidí je vyšší než obecná míra nezaměstnanosti v celé EU a ve všech typech oblastí. Viz doprovodný pracovní dokument útvarů Komise (SWD (2021) 166 final), s. 58 a obrázek 11) a soubor: [Share of people at risk of poverty or social exclusion, analysed by degree of urbanisation, 2019 \(%\) LCIE20.png - Statistics Explained \(europa.eu\)](#).

¹⁶ Podíl na celkovém počtu obyvatel v tomto kontextu zahrnuje osoby různých věkových skupin.

kteře plnř podpřrnou funkci, jako je pęče o dęti, vzdęlávání, dlouhodobá pęče, bydlení, trh práce a sociální sluŹby, a mohou břt takę dřležitřm zdrojem vytvřření pracovnřch mřst¹⁷.

Přřstup k veřejnřm sluŹbám a infrastruktuře je ovlivněn hustotou zalidnění a blřzkostí obyvatelstva, která se liřř jak mezi venkovskřmi oblastmi v jednotlivřch členskřch státech, tak mezi venkovskřmi oblastmi v blřzkosti męsta a odlehlymi venkovskřmi oblastmi¹⁸. Čřm je oblast męně urbanizovaná a odlehlejšř, třm delřř je průměrná silniční vzdálenost k nejbliŹřř sluŹbě¹⁹.

Třetina obyvatel venkovskřch regionů Źije v přřhraničnřm regionu. Tyto venkovské přřhraničnř regiony majř v průměru slabřř vřkonnost silniční a Źelezniční dopravy a omezenějšř přístup k osobnř letecké dopravě neŹ ostatnř venkovské regiony. Aby se dostali do zřkladnř nebo střednř školy či nemocnice, musř obyvatelę venkovskřch přřhraničnřch regionů ve srovnání s ostatnřmi venkovskřmi regiony cestovat dále.

Delřř vzdálenosti, niŹřř hustota zalidnění a rozsáhlejšř spádové oblasti komplikujř poskytování sluŹeb i přístup k nim ve venkovskřch oblastech. **Poskytování sluŹeb obecnęho zřjmu ve venkovskřch oblastech ve srovnatelnę kvalitě** jako ve męstech je vřak klřčové pro zachování spravedlivę Źivotnř úrovně pro vřechny občany a na vřech Źzemřch, včeteně nejdlehejšřch venkovskřch oblastř a nejbzdálenějšřch regionů.

Venkovské komunity jsou takę potenciálně vystaveny vřřřim nřkladřm spojenřm s klimatickou transformací. Delřř cestovnř vzdálenosti např. do nemocnic, škol a obchodů spolu s vęřřř zřvislostř na osobnřch automobilech v dřsledku omezenę nabřdky veřejnę dopravy vedou k vřřřim cestovnřm nřkladřm²⁰. Maloobchod, lękařř, lękřrny, banky, pořty, veřejnř doprava, zařřzení pęče o dęti a školy jsou **nezbytnę pro Źivot a zamęstnanost** na venkově a takę pro to, aby **Źřdnř osoba ani mřsto nezůstaly opomenuty**. Absence tęchto sluŹeb mřŹe rychle vęst k pocitu izolovanosti a sociálního vyloučení. Malá męsta a obce mohou fungovat jako hnací sřly atraktivitř a rozvoje venkova a svřm okolnřm venkovskřm oblastem poskytovat přístup k řadě sluŹeb. Je dřležité zvřŹit a vřzkouřet novę zpřsoby organizace vnitrostřtnřch a regionálních veřejnřch sluŹeb a vyuŹřt při tom digitalizaci.

Obchodnř modely a přřstupy, jako jsou elektronické sluŹby, mobilnř sluŹby, partnerstvř soukromęho a veřejnęho sektoru, sociální podniky, kulturnř a tvřřř odvětvř a druŹstva, mohou pomoci oslovit męně zalidněně oblasti a obecněji jsou klřčovřm faktorem sociálně ekonomického rozvoje venkova. Zřvisř předevřřim na úrovni digitálních dovedností a na cenové a jinę dostupnosti odpovřdajřící **digitální infrastruktuře a na schopnostech Źčinně zavřdět digitální technologie**, jako jsou platformy digitálních sluŹeb. Klřčovřm předpokladem digitální transformace je přřpojení k internetu. Navzdory nedřvnřm zlepřenřm vysokorychlostnřho řirokopřsmovęho přřpojení má přístup k řirokopřsmovęmu přřpojení novę generace (> 30 Mb/s) pouze 59 % domřcností ve venkovskřch regionech, zatřmco v EU je to 87 % domřcností.

¹⁷ Prřvo na přřstup k tęmto sluŹbám – a zejména nutnost podporovat osoby v nouzi – je zakotveno v zřsadě z bodu 20 evropskęho pilřře sociálních práv.

¹⁸ Celkovř počet lidř v okruhu 120 km.

¹⁹ Ta zahrnuje mimo jiné maloobchodnřky, zřkladnř školu, lękřrnu a banku.

²⁰ OECD, *Delivering Quality Education and Health Care to All: Preparing Regions for Demographic Change* (Poskytování kvalitnřho vzdęlání a zdravotnř pęče vřem: Přřprava regionů na demografickę změnu), OECD Rural Studies, OECD Publishing, Paris, 2021. <https://doi.org/10.1787/83025c02-en>

V neposlední řadě venkovské oblasti čelí zvláštním výzvám souvisejícím se změnou klimatu a zhoršováním životního prostředí. Například zemědělství a lesnictví jsou zranitelnější než městské hospodářské činnosti vůči častějším nepříznivým klimatickým jevům, jako jsou bouře, povodně a sucha. Tato odvětví jsou mezi prvními, kdo pocítí důsledky ztráty biologické rozmanitosti, což ohrožuje dlouhodobé hospodářské perspektivy venkovských komunit, které jsou na nich závislé.

1.2 Příležitosti ve venkovských oblastech

Nové společenské požadavky, příležitosti zelené ekonomiky, možnosti, které se otevírají díky digitálním technologiím, spolu s důsledky pandemie COVID-19 a rozšířením práce na dálku znovu přitáhly pozornost k venkovským oblastem jako k místům blahobytu, bezpečnosti, ekologického života a nových možností sociální a hospodářské obnovy.

Přírodní zdroje venkovských oblastí jsou klíčovými aktivy, na nichž lze stavět udržitelnou a prosperující budoucnost. Dobře obhospodařovaná **venkovská krajina pokrytá lesy a přírodními oblastmi** pomáhá regulovat vodní toky, zachycovat uhlík a látky znečišťující ovzduší z atmosféry, zabraňuje erozi půdy a poskytuje ekosystémové služby²¹. **Udržitelné zemědělství a lesní hospodářství**, které zahrnuje environmentální, hospodářskou a sociální udržitelnost, přispívá k ochraně důstojné práce a živobytí, ekologických systémů a biologické rozmanitosti a rovněž zvyšuje odolnost vůči změnám klimatu a souvisejícím rizikům. Zásadní význam má zlepšení kvality produkce a podpora zemědělců, lesníků a podnikatelů na venkově, již mají klíčovou úlohu pro **přechod k zelenější společnosti a hospodářství**.

Zvýšený důraz na zmírnění změny klimatu, včetně **výroby energie z obnovitelných zdrojů**, je příležitostí pro venkovské oblasti v boji proti energetické chudobě za předpokladu, že ekosystémové služby budou náležitě oceněny a obchodní modely si v rámci venkovských komunit zachovají hodnotu.

V kontextu **Zelené dohody pro Evropu**²², nové evropské strategie růstu, budou venkovské oblasti hrát důležitou roli v tom, aby se EU **do roku 2050 stala prvním klimaticky neutrálním kontinentem**. Zelená transformace bude vyžadovat rozvoj partnerství ve všech hospodářských činnostech ve venkovských oblastech mezi podniky všech odvětví, místními orgány, výzkumnými pracovníky a službami na základě **inovací, sdílení znalostí a spolupráce**, a to i v rámci postupů inteligentní specializace²³.

Biohospodářství je jedním z nejrozsáhlejších odvětví Unie. Zahrnuje zemědělství, lesnictví, rybolov, akvakulturu a výrobu potravin, krmiv, bioenergie a bioproduktů. Může EU pomoci urychlit pokrok směrem k oběhovému a nízkouhlíkovému hospodářství a přispěje k modernizaci a posílení jejího potravinářského odvětví i průmyslové základny venkovských oblastí. Udržitelné biohospodářství a oběhové hospodářství vytvoří nové, rozmanitější hodnotové řetězce a ekologičtější a nákladově účinnější postupy a zároveň ochrání biologickou rozmanitost a životní prostředí. V roce 2017 vytvořilo biohospodářství v EU přidanou hodnotu ve výši 614 miliard EUR a zaměstnávalo přibližně 17,5 milionu

²¹ Maes J., et al., *More green infrastructure is required to maintain ecosystem services under current trends in land-use change in Europe* (Pro zachování ekosystémových služeb je při současných trendech změn ve využívání půdy v Evropě zapotřebí více zelené infrastruktury), *Landsc Ecol* 30:517–534, 2015.

²² https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs

²³ <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/what-is-smart-specialisation->

lidí²⁴. Ve venkovských oblastech může být biohospodářství impulzem pro inovativní podnikatelská řešení a může být podporováno prostřednictvím iniciativ, jako jsou Startup Villages²⁵ a podpora malých a středních podniků.

Vedle těchto nových hospodářských příležitostí a vytváření pracovních míst v postižených oblastech je také třeba najít udržitelné a inovativní způsoby využití **bývalých dolů a míst těžby nerostných surovin**, zejména obnovou poškozených ekosystémů a služeb, které poskytují místním komunitám.

Rostoucí poptávka spotřebitelů po kvalitnějších, **udržitelnějších a zdravějších potravinách včetně ekologických produktů** může přinést **nové příležitosti** pro zemědělce a hospodářství venkova. Přejít na ekologické způsoby produkce, **rozvoj krátkých dodavatelských řetězců, místní zpracování** a inovativní produkty v souladu se strategií EU „od zemědělce ke spotřebiteli“ a akčním plánem pro podporu ekologické produkce²⁶ mohou přispět k posílení úlohy zemědělců a zvýšení jejich příjmů.

Odvětví, jako je **cestovní ruch**, rovněž těží z širší nabídky kvalitních turistických aktivit, včetně činností v zemědělských podnicích, výroby kvalitních místních produktů, odpovídajícího spravování krajiny a souladu mezi mořem a pevninou v pobřežních venkovských oblastech. Slibným konceptem jsou v tomto ohledu „**biodistrikty**“ – zeměpisné oblasti, v nichž zemědělci, veřejnost, provozovatelé cestovního ruchu, sdružení a orgány veřejné správy uzavírají dohody o udržitelném hospodaření s místními zdroji na základě ekologických zásad a postupů, zejména v kombinaci se sítí Natura 2000. Je proto důležité zohlednit potřeby **malých a středních zemědělců, přilákat mladé, nové zemědělce a ženy**, zabránit opouštění půdy a usnadnit přístup k půdě. To by se mělo týkat i zemědělských pracovníků, včetně sezónních pracovníků a pracovníků z řad migrantů. Podporován by měl být také rozvoj a správa nabídek cestovního ruchu s plným využitím technologií a digitálních služeb.

Digitální propojení je klíčovým faktorem umožňujícím diverzifikaci hospodářských činností ve venkovských oblastech. Podnikatelům a začínajícím podnikům usnadní jejich založení a rozvoj, čímž se pro venkovské oblasti vytvoří nové hospodářské příležitosti. Rozvoj inovačních ekosystémů umožní venkovským komunitám vytvářet ve venkovských oblastech vysoce kvalitní pracovní místa ve všech odvětvích.

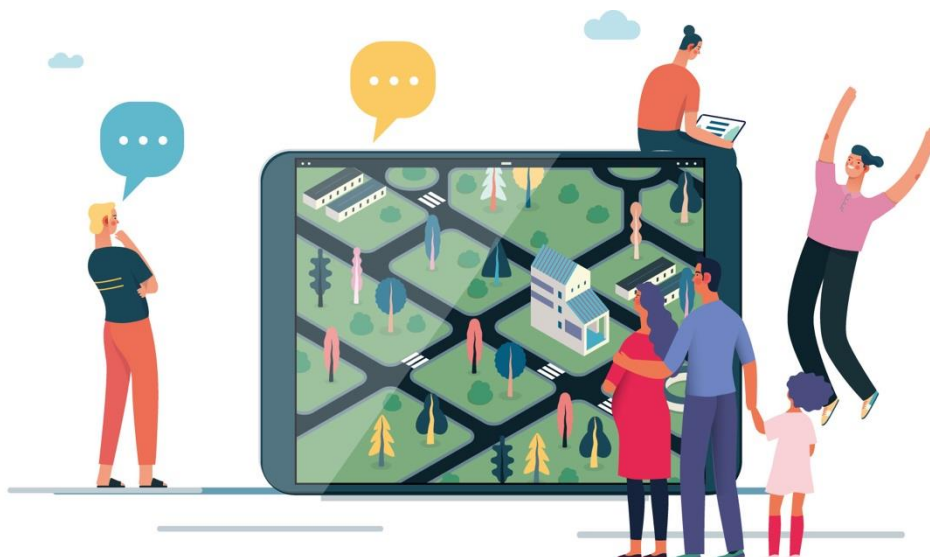
Další důležité příležitosti pro venkovské oblasti spočívají v **kvalitě života a zapojení místních komunit do rozhodování**. Relativní atraktivitu venkovských oblastí mohou rovněž ovlivnit možnosti aktivní účasti na veřejném a společenském životě, včetně uměleckých a kulturních aktivit.

²⁴ Ronzon, T., et al., *Developments of Economic Growth and Employment in Bioeconomy Sectors across the EU* (Vývoj hospodářského růstu a zaměstnanosti v odvětvích biohospodářství v EU), Sustainability 12, č. 11:4507, 2020. <https://doi.org/10.3390/su12114507>

²⁵ https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/suica/announcements/launch-global-eu-campaign-rural-50-strategy_en

²⁶ Sdělení o akčním plánu pro podporu ekologické produkce (COM(2021) 141 final).

2. VIZE PRO VENKOVSKÉ OBLASTI DO ROKU 2040

Problémy a příležitosti, kterým venkovské oblasti čelí a z nichž některé budou pravděpodobně přetrvávat i v budoucnu, jsou základem pro vypracování vize. Občané a organizace z venkovských oblastí²⁷ se výrazně podíleli na tvorbě této vize, která znázorňuje, kam chtějí venkovské oblasti v roce 2040 dospět. Kromě toho bylo provedeno i specializované prognózování²⁸. To zvažilo megatrendy²⁹, které budou ovlivňovat transformace do roku 2040, a určilo klíčové základní faktory změn, tzv. „hybné síly“, od nichž se očekává, že ovlivní **budoucnost venkovských oblastí** (viz graf 1). Jako nejvýznamnější a zároveň nejisté hybné síly byly označeny **demografie** a **správa věcí veřejných**, podle nichž byly vypracovány čtyři **scénáře**. Každý z nich znázorňuje možnou budoucnost venkovských oblastí v roce 2040 v závislosti na tom, zda přilákají nové obyvatele, či nikoli, a na kvalitě víceúrovňové správy. Scénáře se rovněž zabývají vzájemnými závislostmi mezi venkovem a městy³⁰.

Na základě zjištěných hybných sil, scénářů a četných konzultací vznikly čtyři vzájemně se doplňující **oblasti činnosti**, které ztělesňují dlouhodobou vizi **silnějších, propojených, odolných a prosperujících venkovských oblastí do roku 2040**.

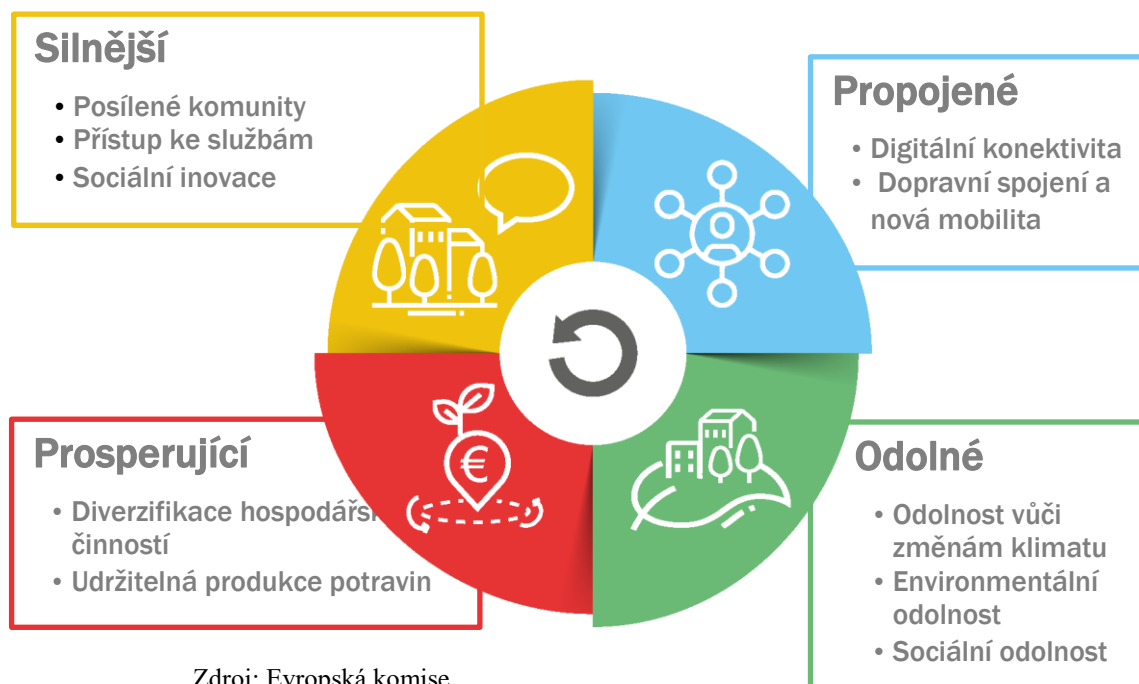
²⁷ Na základě participativních přístupů s tematickou skupinou ENRD, viz portál ENRD a pracovní dokument útvarů Komise (SWD(2021) 166 final), který je připojen k tomuto sdělení.

²⁸ Prognózování je disciplína, která se zabývá zkoumáním, předvídaním a utvářením budoucnosti, pomáhá vytvářet a využívat kolektivní inteligenci strukturovaným a systematickým způsobem, který umožňuje předvídat vývoj a lépe se připravovat na změny.

²⁹ Megatrendy jsou definovány jako dlouhodobé hybné síly, které jsou pozorovatelné již nyní a s největší pravděpodobností budou mít globální dopad. Více informací lze nalézt na internetových stránkách Megatrends Hub Evropské komise.

³⁰ Více vysvětlení lze nalézt v části o prognózách v dokumentu SWD(2021) 166 final.

Graf 1: Hlavní hybné síly ovlivňující budoucnost venkovských oblastí do roku 2040 a čtyři vzájemně se doplňující oblasti činnosti

2.1. Silnější venkovské oblasti

„Inovace ve venkovských oblastech nejsou vedeny velkými společnostmi.
Jsou vedeny komunitou.“

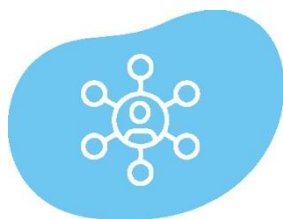
„Od ‚obyvatel venkova‘ k venkovským komunitám.
Všichni jsou zváni, všichni jsou zapojeni.“

Venkovské oblasti by měly být domovem silných a **živých místních komunit**. Umožnit všem jednotlivcům, aby se aktivně podíleli na politických a rozhodovacích procesech, do nichž bude zapojena široká škála zúčastněných stran a sítí, jakož i všechny úrovně správy věcí veřejných, je klíčem k rozvoji na míru přizpůsobených, místních a integrovaných politických řešení a investic. Nové možnosti aktivní účasti veřejnosti, jako jsou konzultace venkovských volebních obvodů nebo internetové hlasování, mohou ztraktivnit zejména odlehle a vyvídnující se venkovské oblasti tím, že zapojí lidi do rozhodování o jejich vlastní budoucnosti a o tom, jak co nejlépe využít kulturní a hospodářské přednosti jejich oblasti.

Ačkoli se situace v jednotlivých členských státech liší, v řadě venkovských oblastí EU obyvatelstvo většinou ubývá a stárne, což může vytvářet tlak na poskytování veřejných a soukromých služeb. Zásadní je zajistit, aby venkovské oblasti byly atraktivním místem pro život a práci. V tomto ohledu musí být účinný přístup k základním službám dostatečné kvality, jako je voda, hygiena, zdravotní péče, energie, doprava, finanční služby a digitální

komunikace, zaručen všem³¹. Rovněž by se měla rozvíjet inovativní řešení pro poskytování služeb, která by co nejlépe využívala možnosti nabízené digitálními nástroji a intenzivně podporovala sociální inovace.

2.2. Propojené venkovské oblasti

„Venkov se stále potýká s četnými bílými místy v oblasti infrastruktury – silnic, dopravy, kanalizace a zásobování vodou.“

„Širokopásmové připojení musí být základní službou. Je to prostředek k dosažení cíle, nikoli cíl sám.“

(Konzultační činnosti pro dlouhodobou vizi)

Další rozvoj venkovských oblastí je závislý na tom, aby byly **dobře propojeny** mezi sebou a s příměstskými a městskými oblastmi. To usnadňuje jejich dostupnost a zároveň zlepšuje přístup místních komunit k širšímu spektru služeb.

V oblasti dopravy to znamená zachovat nebo zlepšit³² cenově dostupné služby veřejné dopravy a infrastruktury, jako jsou železnice, vnitrozemské vodní cesty, silnice, dobíjecí stanice a čerpací stanice, podporovat řešení v oblasti elektromobility, cyklistické stezky, multimodální spojení včetně aktivních dopravních prostředků, jakož i pobřežní plavby a letecká dopravní spojení, jež jsou často jediným prostředkem pro propojení ostrovů a některých okrajových regionů. Měl by být rovněž dále prozkoumán potenciál venkovských oblastí fungovat jako centra rozvoje, testování a zavádění udržitelných a inovativních řešení v oblasti mobility.

Digitální infrastruktura je základním předpokladem pro to, aby venkovské oblasti mohly přispět k **digitální transformaci**³³ a vytěžit z ní maximum. Rozvoj digitálních kapacit ve venkovských oblastech zvýší jejich atraktivitu. Digitální technologie budou nabízet služby, jako jsou multimodální inteligentní dopravní systémy, rychlá pomoc při mimořádných událostech v případě nehod, cílenější řešení v oblasti nakládání s odpady, inteligentní řešení v oblasti energetiky a osvětlení, optimalizace zdrojů a dalších oblastech.

³¹ Zásada akčního plánu č. 20 evropského pilíře sociálních práv: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_cs

³² To zahrnuje zajištění přístupnosti veřejné dopravy a infrastruktury v souladu s [Úmluvou Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením](#).

³³ Sdělení Zpráva o strategickém výhledu z roku 2020 – zmapování cesty k odolnější Evropě (COM(2020) 493 final).

2.3. Odolné venkovské oblasti podporující blahobyt

„Vize musí podporovat udržitelnou odolnost a rozvoj podporující začlenění a posilovat blahobyt obyvatel.“

(Konzultační činnosti pro dlouhodobou vizi)

Venkovské oblasti mohou a měly by hrát v Zelené dohodě pro Evropu ústřední úlohu. Zachování přírodních zdrojů, obnova krajiny, včetně té kulturní, ekologizace zemědělských činností a zkrácení dodavatelských řetězců zvýší **odolnost** venkovských oblastí **vůči změně klimatu, přírodním rizikům a hospodářským krizím**. Jakožto poskytovatelé služeb chránících ekosystémy a řešení pro uhlíkovou neutralitu hrají venkovské oblasti stále významnější roli ve zmírňování změny klimatu a v udržitelném biohospodářství a oběhovém hospodářství. Venkovské oblasti by měly stavět na udržitelném zemědělství, lesnictví, zemědělsko-potravinářských hospodářských činnostech a rozmanité škále ekologičtějších hospodářských činností³⁴ podporujících nízkouhlíkové zemědělství a místní, komunitní produkci vysoké kvality.

V zájmu venkovských oblastí je třeba umožnit souběžnou existenci různých udržitelných činností. Zemědělské činnosti v rámci rodiny by měly být prováděny v souladu s ostatními hospodářskými činnostmi, přičemž je třeba respektovat a zachovat náležitou autonomii hospodářských odvětví za pomoci vhodného územního plánování a zónování. Zemědělská produkce by měla rovněž věnovat pozornost svému dopadu na vody a mořské ekosystémy.

Aby se posílila **sociální odolnost** venkovských oblastí, měly by zelená a digitální transformace být spravedlivé a zohledňovat potřeby všech členů venkovských komunit, včetně těch ze znevýhodněných skupin.

Zvýšení sociální odolnosti venkovských oblastí vyžaduje využití celé šíře talentů a rozmanitosti naší společnosti. Každý by měl mít přístup k rekvalifikaci a prohlubování dovedností, což by umožnilo dosáhnout kvalitních pracovních míst a příležitostí, a mělo by docházet k rovnoměrnému zastoupení v rozhodovacích procesech na celostátní, regionální i místní úrovni. Je třeba se zabývat genderově podmíněným násilím a genderovými stereotypy. Zvláštní pozornost by měla být věnována také mladým lidem a starším osobám, osobám se zdravotním postižením, dětem, LGBTQI+ osobám, osobám z přistěhovaleckého prostředí a romským komunitám, které někdy nemají přístup k základním službám, jako jsou odpovídající sociální a vzdělávací služby a zdravotní péče.

³⁴ Viz sdělení o akčním plánu pro podporu ekologické produkce (COM(2021) 141 final).

2.4. Prosperující venkovské oblasti

„Pokračovat v závazku podporovat rozmanitost činností a funkcí venkovských oblastí, využívat místních silných stránek, znalostí a příležitostí a poskytovat větší podporu projektům malého a mikrorozsahu, zejména realizovaným mladými lidmi a nezaměstnanými, aby se zabránilo jejich odchodu do měst.“

(Konzultační činnosti pro dlouhodobou vizi)

Venkovské oblasti mohou lépe **prosperovat** díky diverzifikaci hospodářských činností do nových odvětví, což má pozitivní dopad na zaměstnanost³⁵, a díky zvýšení přidané hodnoty zemědělských a zemědělsko-potravinářských činností.

Diverzifikace hospodářských činností by měla být založena na udržitelných místních hospodářských strategiích včetně opatření, která jejich prostředí ztraktivní pro podniky. Hospodářská diverzifikace rovněž vyžaduje umožnit komunitám přístup k digitálnímu a hybridnímu vzdělávání a odborné přípravě, aby získaly nové dovednosti a posílily podnikatelské myšlení. Alternativou ke konsolidaci, která často vede k přesunu moci a zisku mimo venkovské oblasti, může být lepší propojení menších podniků.

Významná hospodářská úloha zemědělství, lesnictví a rybolovu by měla být zachována. Pozitivní dopad na místní hospodářství bude mít rozvoj krátkých dodavatelských řetězců s využitím systémů označování, které uznávají kvalitu a rozmanitost místních a tradičních potravinářských výrobků. Organizace producentů mohou přispět k propagaci produktů a svých regionů činnostmi, jako jsou reklamní kampaně. To rovněž hraje roli při uspokojení rostoucí poptávky po místních produktech, které jsou spojeny s konkrétními venkovskými oblastmi, z nichž pocházejí, a přispívá k zachování soběstačnosti a udržitelnosti evropské produkce potravin.

³⁵ Fritsche U., et al., *Future transitions for the Bioeconomy towards Sustainable Development and a Climate-Neutral Economy – Knowledge Synthesis Final Report* (Budoucí transformace biohospodářství směrem k udržitelnému rozvoji a klimaticky neutrálnímu hospodářství – souhrnná závěrečná zpráva), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2020. <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/54a1e679-f634-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>

3. PAKT PRO VENKOV A AKČNÍ PLÁN EU PRO VENKOV

K dosažení cílů vize přispěje Pakt pro venkov a akční plán EU pro venkov s konkrétními stěžejními projekty a novými nástroji (viz bod 3.1). Budou hybnou silou revitalizace venkovských oblastí, zmírní dopad negativních trendů a umožní kontrolu a podávání zpráv o dosažených výsledcích do roku 2040.

3.1. Pakt pro venkov – posílená správa venkovských oblastí EU

„Zajištění souladu a doplňkovosti mezi mezinárodními, vnitrostátními a místními politikami, které mají dopad na rozvoj venkova, maximalizuje pozitivní účinky našeho společného úsilí.“

(Konzultační činnosti pro dlouhodobou vizi)

Společně se všemi úrovněmi správy a zúčastněnými stranami, které podporují společné cíle vize předkládané v tomto sdělení, bude vypracován Pakt pro venkov (viz níže). Pakt poskytne společný rámec pro zapojení a spolupráci široké škály subjektů na úrovni EU a na **vnitrostátní, regionální a místní úrovni**. Přispěje k větší součinnosti, doplňkovosti a soudržnosti mezi politikami a intervencemi na úrovni EU a na vnitrostátní, regionální a územní úrovni za účelem dosažení cílů této dlouhodobé vize a zohlednění společného úsilí venkovských komunit. Interakce mezi všemi úrovněmi správy a zúčastněnými stranami v oblasti rozvoje venkova budou podporovat stávající sítě, které budou mobilizovány k zapojení zúčastněných stran z venkovských oblastí.

Komise bude působit jako zprostředkovatel úspěšného rámce paktu. Vnitrostátní orgány a zúčastněné strany si budou moci vyměňovat nápady, jak dosáhnout společných cílů vize. Sdílení zkušeností a osvědčených postupů při tvorbě strategií, akčních plánů a konkrétních přijatých opatření přispěje k tomu, aby všechny venkovské oblasti byly do roku 2040 silnější, propojené, odolné a prosperující. Členské státy a regionální a místní samosprávy,

kteřé dosud nevypracovaly strategii a akční plán k řešení problémů, jimž venkovské oblasti čelí, budou vyzvány, aby tak učinily. Zvláštní důraz bude kladen na řízení strukturálních změn a víceúrovňovou a participativní správu s cílem navrhnout a zavést řešení, která budou pro venkovské oblasti nejlépe fungovat.

Tyto čtyři složky – posílené, propojené, odolné a prosperující – shrnují společné úsilí venkovských komunit a zúčastněných stran, aby se venkovské oblasti do roku 2040 staly:

- i. **Atraktivními** místy, která jsou rozvíjena v **harmonickém územním rozvoji**, odkrývají svůj zvláštní potenciál, stávají se místy **příležitosti** a poskytují místní řešení, která pomáhají řešit místní dopady globálních problémů;
- ii. Součástí **víceúrovňové a místní správy**, rozvíjely integrované strategie s využitím spolupráce a participativních přístupů, využívaly kombinace politik přizpůsobené potřebám a vzájemné závislosti mezi městskými a venkovskými oblastmi;
- iii. Zdrojem **zajištění potravin**, ekonomických příležitostí, **zboží a služeb** pro širší společnost, jako jsou biologické materiály a energie, ale také vysoce kvalitní produkty místních komunit, obnovitelná energie, se zachováním spravedlivého podílu na vytvořené hodnotě;
- iv. **Dynamickými** komunitami usilujícími o **blahobyť**, včetně zdrojů obživy, spravedlnosti, **prosperity** a kvality života, v nichž se všem lidem dobře společně žije a pracuje a mají dostatečnou možnost vzájemné podpory;
- v. **Inkluzivními** komunitami **mezigenerační solidarity, spravedlnosti a obměny**, které budou otevřené **nově příchozím** a budou podporovat rovné příležitosti pro všechny;
- vi. Prosperujícími zdroji **přírody**, které budou obohaceny o cíle Zelené dohody, včetně **klimatické neutrality**, a přispívat k jejich plnění, jakož i k udržitelnému hospodaření s přírodními zdroji;
- vii. Plnohodnotnými příjemci **digitálních inovací** s rovným **přístupem** k novým technologiím, rozšířenou digitální gramotností a příležitostmi získat pokročilejší dovednosti;
- viii. Domovem **podnikavých, inovativních a kvalifikovaných** obyvatel, kteří budou spoluvytvářet technologický, ekologický a sociální pokrok;
- ix. Živými místy vybavenými **účinnými, dostupnými a cenově přijatelnými veřejnými i soukromými službami, včetně přeshraničních služeb**, které poskytují řešení přizpůsobená potřebám (např. v oblasti dopravy, vzdělávání, odborné přípravy, zdravotnictví a péče, včetně dlouhodobé péče, společenského života a maloobchodu);
- x. **Místy rozmanitosti**, která vytěží co nejvíce ze svých jedinečných předností, talentů a potenciálu.

Kromě rozmanitosti venkovských oblastí, která je výhodou pro jejich úspěšné přizpůsobení, odrážejí tyto snahy společný základ a možnou přidanou hodnotu EU, a proto jsou navrženy jako **společné cíle** pro schválení **dlouhodobé vize pro venkovské oblasti EU**.

3.2. Akční plán EU pro venkov

Toto sdělení, které je projevem obnoveného závazku Komise vůči venkovským komunitám a rozvoji venkovských oblastí, navrhuje akční plán pro venkov, který se opírá o stěžejní iniciativy. Několik politik EU již podporu při řešení problémů a příležitostí venkova poskytuje, čímž přispívá k vyváženému, spravedlivému, ekologickému a inovativnímu rozvoji venkovských oblastí.

Reformovaná společná zemědělská politika (SZP)³⁶, a zejména její Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV), je jedním z klíčových zdrojů financování EU pro venkovské oblasti, neboť podporuje chytré, odolné a diverzifikované odvětví zemědělství, podporuje péči o životní prostředí a opatření v oblasti klimatu a posiluje sociálně-ekonomickou strukturu venkovských oblastí.

Dalším významným zdrojem podpory pro venkovské oblasti je politika soudržnosti³⁷, která prosazuje a podporuje celkový harmonický rozvoj členských států, regionů a území. K dosažení těchto cílů mobilizují Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Fond soudržnosti (FS) a Evropský sociální fond plus (ESF+) významné investice do lidí a infrastruktury ve venkovských oblastech. Umožňuje také navrhnout strategie šité na míru potřebám jednotlivých území prostřednictvím nových politických cílů politiky soudržnosti na období 2021–2027: „Evropa bližší občanům“ a „sociálněji a inkluzivnější Evropa“. Poskytuje členským státům a regionům pružný a přizpůsobivý rámec pro podporu integrovaného územního rozvoje s víceúrovňovou správou. Nabízí také možnost podporovat místní řešení, která jsou vyvíjena venkovem ve venkovských oblastech.

S cílem podnitit udržitelný a integrovaný rozvoj venkova by proto členské státy měly využít příležitostí, které nabízejí strategické plány SZP a programy politiky soudržnosti na období 2021–2027. Kromě toho by k pokrytí stávajících investičních mezer ve venkovských oblastech měly využít velmi významný potenciál Nástroje pro oživení a odolnost, programu InvestEU a dalších programů EU, jakož i Evropské investiční banky. Financování je třeba mobilizovat soudržně, v doplňkovosti s celostátními a regionálními zásahy členských států, které jsou pro poskytování komplexní podpory venkovským oblastem i nadále klíčové.

K uskutečnění vize bude akční plán EU pro venkov, na němž je tato vize založena, kromě zmíněných klíčových možností financování obsahovat konkrétní projekty a iniciativy založené na čtyřech oblastech činnosti a spojovat různé oblasti politiky EU. Aby bylo možné vizi naplnit, řada iniciativ byla přeskupena okolo stěžejních iniciativ, které zahajují společné úsilí o splnění stanovených cílů vize a obvykle seskupují řadu činností, které fungují soudržně. Stěžejní iniciativy jsou realizovatelné projekty posílené doprovodnými opatřeními, které jsou podrobně popsány v příloze³⁸.

³⁶ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_cs#legalfoundations

³⁷ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_cs

³⁸ Úplný seznam doprovodných opatření viz příloha.

„Je třeba si uvědomit zásadní význam venkovských území pro společnost jako celek a odbouráním stereotypů zlepšit jejich obraz a vnímání mezi obyvateli měst a rozhodujícími činiteli.“

(Konzultační činnosti pro dlouhodobou vizi)

Místní komunity mohou nejlépe posoudit relativní silné stránky svého území a stavět na nich. Za posledních třicet let byly komunity v rámci iniciativy LEADER zmocněny k vypracování místních strategií s využitím finančních prostředků SZP. Neodmyslitelnou součástí politiky soudržnosti je rovněž tzv. komunitně vedený místní rozvoj, zejména v příměstských a pobřežních oblastech a na ostrovech. Na základě stávajících a budoucích strategií místního rozvoje by posílené vytváření sítí mělo pomoci poskytovat místním komunitám více poradenství, zejména pokud jde o přístup k financování a koncepci těchto strategií. V této souvislosti bude i nadále podporována koncepce inteligentních vesnic.

S cílem podpořit dynamiku venkovských oblastí se navrhuje tyto iniciativy:

- **Platforma pro revitalizaci venkova**

Pro spolupráci venkovských komunit, předkladatelů venkovských projektů a místních orgánů zřídí Komise jednotnou platformu pro informace o stávajících projektech a možnostech financování. Ta poskytne venkovským občanům a komunitám příležitost poukázat na to, jak se jim podařilo využít specifika svého území k novým hospodářským příležitostem nebo poskytování služeb svým obyvatelům. To následně umožní předkladatelům projektů nebo venkovským orgánům přizpůsobit tyto strategie jejich vlastní praxi.

Platforma podpoří převážně venkovské oblasti postižené úbytkem obyvatelstva, stárnutím a nedostatkem hospodářských příležitostí, které tak budou mít přístup k informacím a osvědčeným postupům v oblasti nástrojů a strategií.

- **Výzkum a inovace pro venkovské komunity**

Silné inovační ekosystémy, které spojují veřejné a soukromé subjekty, jsou klíčovou příležitostí pro to, aby venkovské komunity znovu prosperovaly, aby se venkovské oblasti staly atraktivními místy pro práci a život inovátorů a aby Evropa mobilizovala bohatství inovačních středisek, talentů a tvůrčích myšlenek mimo hlavní znalostní centra. Opatření v rámci této stěžejní iniciativy podpoří posílení těchto ekosystémů. Činnosti v oblasti výzkumu a inovací zaměřené na venkov v rámci programu Horizont Evropa budou podporovat vývoj inovací venkovskými komunitami a pro venkovské komunity, odbornou přípravu, jakož i výměnu znalostí mezi aktéry venkovských inovací prostřednictvím každoročního fóra Startup Villages s cílem urychlit šíření a přijímání inovací.

Tyto stěžejní iniciativy budou doplněny doprovodnými opatřeními. Komise posoudí, jak nejlépe motivovat k optimálnímu územnímu plánování a zónování s cílem chránit a podporovat udržitelné zemědělství a jiné hospodářské činnosti a dále posilovat vytváření sítí v rámci iniciativy LEADER a inteligentních vesnic. Nové programy jako Erasmus+ a Evropský sbor solidarity také prostřednictvím opatření zaměřených na začleňování osloví více lidí ve venkovských oblastech.

„Bez ohledu na to, kolik úsilí je vynaloženo na vzdělávání, podporu cestovního ruchu, rozvoj nových hospodářských iniciativ atd.: klíčem k úspěchu každé iniciativy pro rozvoj zůstává dostupnost. Absence dobré dostupnosti a propojení ovlivňuje všechny strategie rozvoje prováděné ve venkovských oblastech.“

(Konzultační činnosti pro dlouhodobou vizi)

Komise vyzývá členské státy a regiony, aby vypracovaly strategie pro udržitelnou venkovskou mobilitu. Ty by se měly zaměřit na konkrétní problémy v oblasti venkovské mobility³⁹ a zohlednit přeshraniční a makroregionální vazby, aby se co nejvíce využilo stávajících sítí. Měly by vycházet z evropských pokynů pro plánování udržitelné městské mobility⁴⁰. Městské oblasti se rovněž vyzývají, aby přijaly plány udržitelné mobility, které by zohledňovaly okolní příměstské a venkovské oblasti.

Klíčem k tomu, aby podniky a lidé mohli pracovat na dálku a přizpůsobit se inovacím a novým hospodářským činnostem, je širokopásmové pokrytí zahrnující síť 5G. Umožňuje také inovativní způsoby získávání nových dovedností a je předpokladem dostupných elektronických služeb, jako je elektronické zdravotnictví, maloobchod, internetové bankovníctví, cestovní informace a přístup k veřejné správě. Ke splnění tohoto požadavku přispěje kombinace pozemního a satelitního připojení, která na všech místech zajistí vysokorychlostní širokopásmové připojení pro odolné a finančně dostupné služby. Pro zajištění dostupnosti je rovněž nezbytné rozvíjet rozšířenou digitální gramotnost. Údaje by konečně měly být využívány ve prospěch venkovských oblastí. Mohou podpořit lepší a účinné poskytování služeb, zapojení občanů a inovace v odvětvích, jako je mobilita, energetika, dodávky potravin a zdravotnictví.

S cílem podpořit konektivitu venkovských oblastí se navrhuje tyto iniciativy:

- **Osvědčené postupy udržitelné multimodální mobility pro venkovské oblasti**

Je nezbytně nutné zdokonalit stávající dopravní spojení. Za tímto účelem by měla být optimalizována udržitelná multimodální řešení v oblasti mobility a spojení s využitím digitalizace. Na základě svých zkušeností se sítěmi městské mobility bude Komise podporovat venkovské obce při projednávání a hledání řešení mobility. Díky prezentaci iniciativ na místní úrovni budou moci místní orgány diskutovat o otázkách venkovské mobility a přizpůsobit tuto iniciativu tak, aby řešila mobilitu na svých územích, čímž se zlepší udržitelnost dopravy a dostupnost venkovských oblastí.⁴¹

- **„Digitální budoucnost venkova“**

³⁹ To zahrnuje i zvláštní problémy spojené s demografií venkovských oblastí, jako je stárnutí obyvatelstva, které vyžaduje zajištění dostupnosti dopravního parku a infrastruktury.

⁴⁰ https://www.eltis.org/sites/default/files/sump_guidelines_2019_interactive_document_1.pdf

⁴¹ Výsledky projektu SMARTA 1 ukázaly, že síť pro venkovskou dopravu může představit iniciativy na místní úrovni, které by místní orgány mohly napodobit na svém území, a poskytnout fórum pro diskusi o otázkách venkovské mobility. Viz: <https://ruralsharedmobility.eu/wp-content/uploads/2021/01/SMARTA-2nd-Brochure-EN.pdf>

Venkovské oblasti a komunity musí být jádrem digitalizace. „Digitální budoucnost venkova“ navrhuje integrovaný soubor opatření na podporu udržitelné digitální transformace venkovských oblastí a zvýšení jejich atraktivity pro lidi a podniky tak, aby v nich zůstávali nebo se do nich vraceli. Zabývá se těmito otázkami:

1. Digitální konektivita: odstranění rozdílů mezi venkovskými a městskými oblastmi a umožnění plošného a cenově dostupného přístupu k vysokorychlostnímu připojení. Toho se dosáhne mobilizací investic soukromého sektoru.
2. Digitální technologie: digitální inovace a nové technologie, jako je umělá inteligence, robotika, řešení pro internet věcí a centra pro digitální inovace, které přispívají k rozvoji venkovských oblastí.
3. Lidé: posílení kompetencí potřebných pro digitální transformaci venkovských oblastí, včetně přístupu k vysoce účinnému ekosystému digitálního vzdělávání a zapojení se do něj v souladu se strategickými cíli akčního plánu digitálního vzdělávání 2021–2027⁴², a podpora digitálních dovedností a podnikání, aby z digitální transformace mohl těžit každý.
4. Měření pokroku při odstraňování digitálních rozdílů mezi městskými a venkovskými oblastmi pomocí nového uspořádání stávajících ukazatelů, zejména z indexu digitální ekonomiky a společnosti, v rámci digitálního indexu venkova.

Cílem EU je do roku 2030 zajistit, aby demokratický život a veřejné služby byly všem občanům plně přístupné online. V souladu s Digitálním kompasem 2030 by evropským občanům a podnikům bylo dostupných 100 % klíčových veřejných služeb online, 100 % evropských občanů by mělo přístup ke zdravotnické dokumentaci (e-dokumentaci) a 80 % občanů by do roku 2030 používalo digitální identifikační číslo⁴³.

Evropské financování z EZFRV, EFRR, programu ESF+ a Nástroje pro propojení Evropy, Nástroje pro oživení a odolnost, jakož i vnitrostátní a soukromé financování by měly společně investovat do infrastruktury, technologií a lidí. Tyto investice pomohou ve venkovských oblastech do roku 2025 docílit 100% rychlého širokopásmového pokrytí. Je třeba poznamenat, že minimálně 20 % z Nástroje pro oživení a odolnost by mělo být použito na podporu digitální transformace. Jak je uvedeno ve sdělení o digitální dekádě, do roku 2030 by měly být všechny evropské domácnosti pokryty gigabitovou sítí a všechny osídlené oblasti sítí 5G.

S cílem usnadnit zavádění širokopásmového připojení bude Komise vedle těchto stěžejních opatření rovněž poskytovat podporu poradenským kancelářím pro širokopásmové připojení. Finanční prostředky ze SZP, politiky soudržnosti, programu Horizont 2020 a programu Horizont Evropa umožní hlubší digitalizaci, zejména v odvětví zemědělství. Pokud jde o dopravu, vazbami mezi městy a venkovem se bude zabývat nový rámec EU pro městskou mobilitu a potřeby venkova budou zohledněny ve strategii pro drony 2.0.

⁴² Sdělení Nové nastavení vzdělávání a odborné přípravy pro digitální věk (COM(2020) 624 final).

⁴³ Sdělení Digitální kompas 2030: Evropské pojetí digitální dekady (COM(2021) 118 final).

Stěžejní iniciativy podporující odolné venkovské oblasti

„Myšlenka udržitelnosti se musí promítnout do všech aspektů rozvoje venkovských oblastí.“ – „Výrobní metody šetrné ke klimatu vytvářejí pro zemědělce nové mezery a příležitosti do budoucna.“

„COVID-19 odhalil různé slabé stránky a příležitosti jednotlivých území. Zejména u venkovských oblastí se sice zdá, že rizika šíření nemoci jsou nižší než v hustě osídlených oblastech, ale obyvatelstvo muselo čelit nedostatku blízkých zdravotnických zařízení a služeb, a to s celkově staršími, a tudíž zranitelnějšími obyvateli.“

(Konzultační činnosti pro dlouhodobou vizi)

Opatření v rámci tohoto bloku přispějí ke zvýšení environmentální, klimatické a sociální odolnosti venkovských oblastí a zaměří se na podniky a orgány, neboť ty mohou nést neúměrný podíl nákladů na transformaci. Měly by zajistit začlenění občanů EU, kterým hrozí, že budou zbaveni svých práv, podporu rovnosti žen a mužů, rovnost a začlenění osob s menšinovým etnickým nebo rasovým původem žijících ve venkovských oblastech nebo sezónních pracovníků a stejnou prioritu hospodářského a sociálního rozvoje.

S cílem přispět k odolnosti venkovských oblastí se navrhuje tyto iniciativy:

- **Podpora venkovských obcí při energetickém přechodu a v boji proti změně klimatu**

Pakt starostů a primátorů pro energii a klima je největší světovou sítí obcí. Pro signatáře z venkova bude vytvořena pracovní oblast pro sdílení osvědčených postupů, získání přístupu k finančním prostředkům a zvyšování povědomí o jejich přínosu v boji proti změně klimatu. Evropské fondy mohou financovat renovaci budov ve venkovských oblastech, podpořit oživení EU po pandemii COVID-19 tím, že poskytnou pracovní místa⁴⁴, a přispět k cílům Zelené dohody zvýšením energetické účinnosti, místní výroby energie z obnovitelných zdrojů a snížením energetické chudoby v EU. Venkovské oblasti budou také plně zastoupeny v Novém evropském Bauhausu⁴⁵, který propojuje Zelenou dohodu pro Evropu s naším životním prostorem a přizpůsobuje budovy a veřejná prostranství.

⁴⁴ Včetně opatření doporučených Komisí v rámci účinné aktivní podpory zaměstnanosti.

⁴⁵ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_cs

- **Opatření v oblasti klimatu na rašeliništích prostřednictvím uhlíkového zemědělství**

Obnova, zavodňování a zachování mokřadů a rašelinišť mají velký potenciál z hlediska přínosů pro klima, protože mohou okamžitě přispět k významnému snížení emisí na relativně malé ploše a zároveň přinést několik vedlejších přínosů souvisejících s vodním hospodářstvím a biologickou rozmanitostí.

Tato transformace by byla účinnější při územním přístupu, zejména ve venkovských oblastech s rozsáhlými rašeliništi. Takové regiony by mohly využít podpory z Fondu pro spravedlivou transformaci. Dalším zdrojem příjmů pro jejich zemědělce a lesníky by mohly být iniciativy v oblasti uhlíkového zemědělství, které by je odměňovaly za ukládání uhlíku. Jak je uvedeno ve strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“, bude tento nový obchodní model podporovat nová iniciativa EU v oblasti uhlíkového zemědělství. Podporu na rozvoj pilotních iniciativ v oblasti uhlíkového zemědělství mohou ve svých regionech poskytnout SZP, politika soudržnosti a program LIFE. Obzvláště důležité bude zajistit silnou poradenskou podporu zemědělcům a lesníkům.

- **Navrhovaná mise EU zaměřená na zdravou půdu a potraviny**

Cílem navrhované mise v oblasti „zdraví půdy a potravin“ v rámci programu Horizont Evropa je provedení ambiciózního výzkumného a inovačního programu. Mise by měla přispět k řešení problémů s půdou ve venkovských oblastech, ale také v městském prostředí, a to budováním vazeb mezi venkovskými a městskými postupy. Mise by měla rovněž provádět činnosti zaměřené na zapojení občanů a usilovat o zlepšení znalostí o půdě.

- **Sociální odolnost a ženy ve venkovských oblastech**

Podporovány budou ženy v podnikání, účasti na rozhodování a investicích do služeb pro sladění pracovního a soukromého života, jako je vzdělávání a péče o děti v raném věku, a do služeb pro seniory. Mohou se rovněž objevit příležitosti k vyššímu začlenění žen na trhu práce.

Jak bylo oznámeno ve strategii pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025⁴⁶, Komise bude i nadále podporovat úsilí členských států o zlepšení dostatečné nabídky, přístupnosti a cenové dostupnosti kvalitních služeb vzdělávání a péče o děti⁴⁷ a další závislé osoby ve venkovských oblastech prostřednictvím investic z Evropského sociálního fondu plus, Evropského fondu pro regionální rozvoj, Programu InvestEU a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Zvláštní pozornost bude věnována také osobám ve zranitelném postavení.

Tyto čtyři stěžejní iniciativy doplní další opatření zaměřená na demografickou a sociální odolnost. Budou zahrnovat mimo jiné činnosti podporující analýzu příčin demografického poklesu ve venkovských oblastech, které jím v Evropě trpí, a opatření pro začleňování a integraci osob z přistěhovaleckého prostředí a dalších menšin.

⁴⁶ Sdělení Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 (COM(2020) 152 final).

⁴⁷ Sdělení: Strategie EU pro práva dítěte na období 2021–2024 (COM) (2021) 142 final).

Stěžejní iniciativy podporující prosperující venkovské oblasti

„Diverzifikace hospodářství, podpora inovací venkovských podniků, zejména mikropodniků, a v konečném důsledku zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelské struktury ve venkovských oblastech je pro jejich budoucnost zásadní.“

(Konzultační činnosti pro dlouhodobou vizi)

Opatření v této oblasti by měla přispět k hospodářské diverzifikaci ve venkovských oblastech v souvislosti se zelenou a digitální transformací společnosti a vést k posílení hodnotových řetězců ve zpracovatelském průmyslu a v kulturních a tvůrčích odvětvích. Příslušná opatření by měla být dobře provázána s regionálními strategiemi pro inteligentní specializaci a měla by zajistit, aby venkovské regiony zůstaly atraktivní pro investice průmyslu a další hospodářské činnosti.

Podporována by měla být také diverzifikace venkovských oblastí nad rámec potravinářského a zemědělského odvětví. Spolupráce mezi cestovním ruchem⁴⁸, odbytem a zpracováním zemědělských produktů, včetně propagování zeměpisných označení, přispěje k rozvoji venkovských oblastí. To by mohlo zahrnovat komercializaci produktů se zeměpisnými označeními, která odrážejí silnou vazbu mezi produktem a jeho územním původem. Přínosem může být i zboží vyrobené v dobře spravovaných lokalitách sítě Natura 2000, které prokazuje soulad své produkce s ochranou přírody.

Regiony budou podporovány při vytváření strategií, které co nejlépe využijí jejich silné stránky, zejména v oblastech souvisejících se Zelenou dohodou, jakož i ve zpracovatelském průmyslu, službách a tvůrčích odvětvích, a zároveň zachovají soběstačnost a udržitelnost produkce potravin. Klíčový je proto rozvoj a transformace průmyslových odvětví a odvětví služeb ve venkovských oblastech spolu s hodnotovými řetězci spojenými se surovinovým a energetickým odvětvím, které však nesnižují zemědělskou produkci a nezasahují do udržitelného využívání zemědělské půdy. Energetika zpracovatelského průmyslu a kulturní a tvůrčí odvětví mají úzkou vazbu na růst produktivity a zaměstnanosti v jiných odvětvích ve venkovských oblastech a podporují je.

Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv⁴⁹ stanoví cíl, aby do roku 2030 bylo zaměstnáno 78 % obyvatel ve věku 20 až 64 let. K dosažení tohoto cíle je třeba zajistit, aby se osoby žijící ve venkovských oblastech (mimo jiné) podílely na trhu práce. Akční plán dále stanoví, že do roku 2030 by se každoročně mělo zúčastnit odborné přípravy 60 % všech dospělých osob. Financování z ESF+ bude podporovat odbornou přípravu lidí ve venkovských oblastech, aby se zajistilo, že mají nástroje, které jsou zapotřebí pro jejich konkurenceschopnost na měnícím se trhu práce. Iniciativy plánované v rámci Evropského prostoru vzdělávání přispějí k posílení kvality a inkluzivity vnitrostátních systémů vzdělávání a odborné přípravy s dopadem také na venkovské a odlehle oblasti.

Budou prosazována následující rozsáhlá opatření:

⁴⁸ Krize COVID-19 vyvolala změny v chování ve prospěch udržitelného cestovního ruchu (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121262>).

- **Podnikání a sociální ekonomika ve venkovských oblastech**

Komise provede řadu opatření, včetně financování výzkumu a inovací, přičemž zvláštní pozornost bude věnovat malým a středním podnikům, které se již usadily nebo se plánují usadit ve venkovských oblastech. To podnikatelům a malým podnikům umožní přesunout se do venkovských oblastí a pomůže jim to přizpůsobit se měnícímu se hospodářskému prostředí, poskytne příležitosti k inovačním podnikatelským postupům, spolupráci a vytváření klastrů, jakož i k rozvoji nových odvětví hospodářství. Částečně toho bude dosaženo díky finančním prostředkům z programu Horizont Evropa a z programu Komise pro jednotný trh, který se bude konkrétně zabývat potřebami malých a středních venkovských podniků.

Organizace sociální ekonomiky mají významný potenciál zvýšit atraktivitu bydlení a posílit postavení občanů a komunit. Evropský akční plán pro sociální ekonomiku a Evropská platforma spolupráce mezi klastry budou řešit problémy a příležitosti tak, že budou podporovat inovace v oblasti sociální ekonomiky a sociálních podniků a pomáhat sdružovat podnikatelské zdroje ve venkovských oblastech, jakož i podporovat subjekty sociální ekonomiky v oblasti inovací, vytváření kvalitních pracovních míst a sociálního začleňování. Prostřednictvím evropské sítě podniků, největší evropské sítě malých a středních podniků a prostřednictvím výzev k meziregionální spolupráci v rámci evropských misí sociální ekonomiky bude rovněž posíleno vytváření sítí mezi venkovskými podniky. Zvláštní důraz bude kladen na krátké dodavatelské řetězce zemědělsko-potravinářských produktů, které přímo propojují výrobce se spotřebiteli.

Stěžejní iniciativu doplní opatření na vytváření mimo jiné pracovních příležitostí a příležitostí ke vzdělávání pro mladé lidi, jakož i udržitelný rozvoj biohospodářství.

4. PROVÁDĚNÍ AKČNÍHO PLÁNU EU PRO VENKOV

Komise bude podporovat a sledovat provádění akčního plánu EU pro venkov a pravidelně jej aktualizovat, aby zajistila jeho relevanci a zohlednila nová politická opatření EU. Bude pravidelně spolupracovat s členskými státy, zúčastněnými stranami, orgány a institucemi, aby nabídla platformu pro výměnu informací o otázkách venkova. Předpokládá se, že stávající síť EU a vnitrostátní síť pro venkov, síť politiky soudržnosti, síť Inform EU a budoucí síť SZP budou hrát aktivní úlohu při zapojování zúčastněných stran, sdílení osvědčených postupů a přijímání opatření v široké škále navrhovaných témat a činností.

4.1. Ověřování dopadu politik EU na venkovské oblasti (tzv. rural proofing)

Vzhledem k vícerozměrné povaze rozvoje venkova a skutečnosti, že Smlouvy usilují o hospodářskou, sociální a územní soudržnost, je třeba přezkoumat politiky EU z pohledu venkova a zvážit jejich potenciální dopady a důsledky pro zaměstnanost a růst na venkově, jakož i pro rozvojové vyhlídky, sociální blahobyt a rovné příležitosti pro všechny a kvalitu životního prostředí ve venkovských oblastech.

Jako součást programu zlepšování právní úpravy bude zaveden mechanismus ověřování dopadu na venkovské oblasti, zejména za účelem posouzení předpokládaného dopadu hlavních legislativních iniciativ EU na venkovské oblasti. Jeho účelem bude zajistit soudržnost, konzistentnost a doplňkovost politik ve prospěch venkovských oblastí a komunit. Politické iniciativy ověřování dopadu zvýší svůj dopad v praxi. Zavedení takového mechanismu doporučila deklarace Cork 2.0 „Za lepší život ve venkovských oblastech“⁵⁰, potvrdilo sdělení Komise Budoucnost potravinářství a zemědělství z roku 2017⁵¹ i nedávno přijaté sdělení o zlepšování právní úpravy⁵² a během konzultačních činností jej rovněž zdůraznily místní a regionální orgány a zúčastněné strany ve venkovských oblastech. Bude se mimo jiné opírat o posouzení územních dopadů a lepší sledování situace venkovských oblastí. Bude sledován způsob, jakým jsou venkovské oblasti začleněny do politik EU, zejména prostřednictvím pravidelných zpráv o provádění příslušných politik.

Komise rovněž vyzývá členské státy, aby zvážily zavedení zásady ověřování dopadu na celostátní, regionální a místní úrovni.

⁵⁰ Cork 2.0 deklarace – Za lepší život ve venkovských oblastech. https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/cork-declaration_cs.pdf

⁵¹ Sdělení Budoucnost potravinářství a zemědělství (COM(2017) 713 final).

⁵² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_1902

4.2. Středisko EU pro sledování venkovských oblastí

Pro pochopení venkovského rozměru hospodářských, sociálních a demografických podmínek a pro jednání na jejich základě je nezbytné získat větší množství kvalitnějších údajů. V rámci Komise bude zřízeno **středisko pro sledování venkovských oblastí** s cílem dále zlepšit sběr a analýzu údajů o venkovských oblastech. Toto středisko rovněž poskytne podklady pro tvorbu politik v oblasti rozvoje venkova a zároveň podpoří celkové provádění akčního plánu pro venkov. Jeho úkolem bude:

- Centralizovat a analyzovat data, zajišťovat propojení mezi zdroji dat prostřednictvím venkovského datového portálu. Použijí se údaje rozříděné podle pohlaví, jsou-li k dispozici.
- Informovat o příslušných iniciativách EU pro venkovské oblasti.
- Analyzovat výsledky akčního plánu EU pro venkov.

Oblast působnosti střediska sice bude venkovská, ale bude přirozeně přispívat k tomu, aby analýza různých území (přeshraničních, nejvzdálenějších regionů, hor, ostrovů, řídké osídlených atd.) zohlednila rozmanité rozměry venkovských oblastí a jejich vazby na jiná území. V tomto ohledu bude pracovat v součinnosti s Eurostatem, centrem znalostí pro územní politiky Společného výzkumného střediska⁵³ a sítí ESPON⁵⁴. Výzkumné a inovační činnosti zaměřené na venkov financované v rámci programu Horizont Evropa rovněž středisku poskytnou podporu posílenou o další důkazy.

V této souvislosti Komise stanoví společný přístup k využívání geoprostorových informačních systémů. Tím se zvýší počet zveřejňovaných georeferencovaných statistik a geoprostorové informace budou zahrnuty do tvorby statistik. Díky tomu bude Komise schopna vytvářet podrobnější statistiky na regionální, místní a přeshraniční úrovni v oblastech, jako je demografie, zdravotnictví, vzdělávání, cestovní ruch a zemědělství.

⁵³ https://knowledge4policy.ec.europa.eu/territorial_en

⁵⁴ <https://www.espon.eu/programme/espon/espon-2020-cooperation-programme>

4.3. Soubor nástrojů týkající se možností financování venkovských oblastí z EU

K dosažení cílů vize je třeba zvýšit stávající politickou podporu EU a dále ji posilovat. Prvním takovým krokem bude zlepšení součinnosti a doplňkovosti mezi fondy, které přispívají k rozvoji venkova.

Komise vypracuje **soubor nástrojů pro přístup venkovských oblastí k možnostem financování z EU a optimální kombinaci těchto možností**. Bude se jednat o průvodce různými možnostmi financování, který soustředí informace do jednoho dokumentu, jenž bude přístupný místním orgánům, zúčastněným stranám, předkladatelům projektů a řídicím orgánům. Soubor nástrojů podpoří integrované strategie územního a místního rozvoje a poskytne venkovským oblastem inspirativní řešení a příklady pro nastartování revitalizace díky plnému využití nových možností, které nabízí nový rozpočet na období 2021–2027.

5. DALŠÍ KROKY

Toto sdělení, jež rovněž přispívá k činnosti Konference o budoucnosti Evropy, je pouze prvním krokem procesu, který by měl prostřednictvím **Paktu pro venkov** a průběžného **akčního plánu EU pro venkov** v konečném důsledku naplnit cíle dlouhodobé vize pro venkovské oblasti EU do roku 2040. Naplnění cílů vize a přizpůsobení se měnící se hospodářské a sociální realitě lze dosáhnout pouze ve spolupráci s občany žijícími ve venkovských oblastech, vnitrostátními a regionálními správními orgány, místními orgány a všemi zúčastněnými stranami ve venkovských oblastech.

Do konce roku 2021 Komise spolu s příslušnými zúčastněnými stranami zavede Pakt pro venkov, který bude ve spolupráci s Výborem regionů zkoumat cestu k dosažení cílů vize. V rámci tohoto procesu se bude o otázkách venkova diskutovat na specializovaných akcích, a to i prostřednictvím sítí v působnosti SZP a dalších stávajících sítí v působnosti fondů politiky soudržnosti. Komise dále zapojí Evropský venkovský parlament, který může působit jako fórum pro sdílení informací o provádění vize.

Do poloviny roku 2023 Komise zhodnotí, jaká opatření byla provedena a naplánována v rámci režimů podpory pro venkovské oblasti financovaných EU a členskými státy v programovém období 2021–2027 pro SZP a fondy politiky soudržnosti, a v případě potřeby upozorní na nedostatky. Na základě provádění akčního plánu EU pro venkov bude do prvního čtvrtletí roku 2024 do veřejné zprávy zahrnut soubor úvah o **možných směrech posílené podpůrné činnosti a financování venkovských oblastí, jakož i o dalším postupu**. Diskuse ohledně této zprávy budou podkladem pro úvahy o přípravě návrhů pro programové období 2028–2034.

